

Vasemmisto

MISTÄ RAHAT?

Vasemmistoliiton ehdotuksia tärkeiden yhteiskunnallisten uudistusten rahoittamiseksi

MISTÄ RAHAT?

VASEMMISTOLIITON EDUSKUNTAVAALIOHJELMA esittää ratkaisuja oikeudenmukaisen, inhimillisen ja ympäristöllisesti kestäväen Suomen puolesta.

Monet ajamamme uudistukset maksavat. Vaikka työllisyyden paraneminen on kaikkien puolueiden tavoitteena, ei meidän mielestämme ole realistista laskea kaikkien uudistusten rahoittamista myönteisen työllisyys- ja suhdannekehityksen varaan.¹

Olemme koonneet tähän alle joitakin verotukseen liittyviä esimerkkejä siitä, mistä tarvittavaa lisärahoitusta voitaisiin hankkia. Kyseessä ei ole tyhjentävä toimenpidelistaus. Esitetyt luvut ovat suuntaa-antavia arvioita yksittäisten toimien vaikutuksista.²

VEROTUS

Palkkaveroasteikko

Vasemmistoliiton mallissa tuloverotuksen progressiota lisätään. Keski- ja varsinkin pienituloisten verotusta kevennetään. Kunnallisveron pienentyneet tuotot korvataan kunnille. Suurituloisimpien valtionverotusta kiristetään maltillisesti: lisäämme voimassa olevaan tuloveroasteikkoon uuden, yli 100 000 euroa tienaavien veroluokan, jossa vero alarajan ylittävistä tulosta on 34 prosenttia.

Palkansaajien verotuksen kiristäminen ja keventäminen on sovittava kulloiseenkin suhdannetilanteeseen: korkeasuhdanteen vallitessa veronkevennyksiin ei ole tarvetta, päinvastoin maltillinen kiristäminen voi olla paikallaan, mutta taantumassa veronkevennyksillä voidaan tukea varsinkin pieni- ja keskituloisten ostovoimaa ja ylläpitää kulutuskysyntää. Pääomaverotuksen kiristyessä ja veropohjan tiivistyessä tuloveroasteikkoa voidaan keventää kautta linjan.

Yrittäjävähennys

Sipilän hallitus otti vuoden 2017 alusta käyttöön niin sanotun yrittäjävähennyksen, mikä tarkoittaa, että

elinkeinotoiminnan tulosta viisi prosenttia on verovapaata. Yritystoimintaan kannustaminen on hyvä tavoite, mutta yrittäjävähennys on keinona epäonnistunut ja epäoikeudenmukainen. Se on yhteiskunnalle kallis ja taloudellisesti tehoton uudistus, joka kaventaa veropohjaa ja monimutkaistaa verojärjestelmää. Sen lisäksi se suosii suurituloisia henkilöyrittäjiä. Yrittäjävähennyksestä luopuminen kasvattaisi valtion verotuloja arviolta 130 miljoonalla eurolla.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennysjärjestelmää pitää kehittää nykyisestä tekemällä siitä kotitalouskohtainen (henkilökohtaisen sijaan). Lisäksi vähennyksen hakeminen pitää mahdollistaa myös asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien yhteisiin hankkeisiin. Näin vähennys kannustaisi nykyistä paremmin esimerkiksi energiaremontteihin.

Sipilän hallitus kasvatti kotitalousvähennyksen määrää vuoden 2017 alusta. Katsomme, että tuki tulisi palauttaa vuoden 2016 tasolle, jolloin vähennyskelpoinen osuus olisi 45 prosenttia työn hinnasta yritykseltä ostettaessa ja työntekijän palkkauksen yhteydessä 15 prosenttia palkasta työnantajan sivukuluineen. Pelkästään tämän uudistuksen laskennallinen vaikutus olisi noin 30 miljoonaa euroa verotulojen lisäystä. Taantumana oloissa kotitalousvähennystä voisi kasvattaa kysynnän tukemiseksi.

Yksityisten eläkevakuutuksien verotuki

Tällä hetkellä yksityisten eläkevakuutusjärjestelyiden ja pitkäaikaissäästämissopimusten maksut ovat verovähennyskelpoisia. Katsomme, ettei yksityisten eläkejärjestelyiden tukeminen ole perusteltua taloudellisesta tai yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Verotuen poisto lisäisi valtioverokertymää noin 85 miljoonalla eurolla.

Pääomatuloverotus

Vasemmistoliiton tavoitteena on luopua ansio- ja pääomatulojen erillisverotuksesta. Yhdistetty verotus kaikille

¹ Tässä esityksessä ei sinänsä oteta kantaa siihen, kuinka työllisyys- ja suhdannetilanteen oletetaan kehittyvän. Esitetyt uudistusten perustelut eivät pääsääntöisesti riipu suhdannetilanteesta. Joitakin poikkeuksia on. Katsomme kuitenkin, että nykytilanteessa tähän kootut toimenpiteet olisivat mielestämme syytä toteuttaa. On selvää, että jassa tehtävät päätökset verotuksen tasoista perustuvat aina mm. arvioihin suhdannenäkymistä ja niihin tarkoituksenmukaisesta finanssipolitiikasta.

² Esitetyt luvut ovat parhaita käytettävissämme olleita arvioita muutosten vaikutuksista. Joitakin voi pitää kohtalaisen luotettavina, toisiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Yksittäisten muutosten vaikutuksia on arvioitu muista uudistuksista irrallisina. Kuten todettu, on arvioihin syytä suhtautua suuntaa-antavina.

tuloille tekisi pääomatuloverotuksesta aidosti progressiivista, keventäisi pienten pääomatulojen verotusta ja hyödyttäisi kaikkia muita kuin suurten pääomatulojen saajia. Nyt myös hyvin pienistä pääomatuloista peritään kohtalaisen suurta veroa, ja toisaalta suurten pääomatulojen veroprosentti on varsin matala suhteessa ansiotuloverotukseen, mikä osaltaan kannustaa tulonmuuntoon.

Valmistelu erillisverotuksesta luopumiseksi on aloitettava seuraavan hallituskauden alussa.

Olemme kuitenkin esittäneet myös useita, välittömästi toimeenpantavia uudistuksia, jotka tehostaisivat ja yhdenmukaistaisivat pääomatulojen verotusta ja toisivat siihen tuloeroja tasaavia elementtejä.

Progressiivisempi pääomatuloveroasteikko

Pääomatuloja verotetaan 30 prosentin verokannalla 30 000 euroon asti ja tämän rajan ylittyessä veroprosentti on 34. Osinkotulojen veroaste on tavallisella piensijoittajalla yleensä 25,5, sillä niistä 15 prosenttia on verovapaata.

Holding-yhtiörakenteet, vakuutuskuoret, erityiset sijoitusrahastot ja monimutkaiset verosuunnittelujärjestelyt tarkoittavat, että suursijoittajat maksavat usein merkittävästi pienempää veroa kuin piensijoittajat, joilla on suoria omistuksia tai osuuksia tavallisissa rahastoissa. Tulojen kasvaessa tosiasiallinen veroaste voi jopa laskea.

Mielestämme pienimpien pääomatulojen veroastetta voitaisiin keventää, ja vastaavasti suurimpien tulojen kiristää.

Listamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen

Tällä hetkellä listamattomien yritysten osingoista 75 prosenttia on verottomia ja 25 prosenttia verotetaan pääomatulona 150 000 euroon asti, jos osingot jäävät laskennallisen nettovarallisuuden 8 prosentin ”normaalituoton” alle. Tuottorajan ylittävistä osingoista 75 prosenttia verotetaan ansiotulona ja 25 prosenttia on verovapaata tuloa. Osinkojen 150 000 euroa ylittävistä osasta 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa.

Varakkaita omistajayrittäjiä suosiva osinkoverokohdeltu on keskeinen eriarvoistava rakenne, joka kannustaa verosuunnitteluun ja keinotekoiseen tulonmuuntoon.

Esimerkiksi VM:n asiantuntijaryhmä on suosittanut ongelman rajoittamista niin, että osinkoverohuojennukseen oikeuttava normaalituottoraja laskettaisiin neljään prosenttiin ja 150 000 euron raja poistettaisiin. Tämä uudistus lisäisi verotuloja arviolta 290 miljoonaa euroa.³

Vasemmistoliitto on esittänyt välikauden ratkaisuna mallia, jossa tuottoraja olisi kolme prosenttia, mikä sekinylittää selvästi esimerkiksi valtionvelkakirjojen ”riskittömän” tuoton. Samalla pääomatulona verotettava osuus nostettaisiin 25 prosentista 40 prosenttiin. Näin toteutettuna verouudistus lisäisi staattisen arvion mukaan tuloja noin 355 miljoonaa euroa.⁴

Vakuutuskuoret verolle

Sijoitusrahastoihin, sijoitussidonnaisiin vakuutus tuotteisiin ja muihin kuorijärjestelyihin kertyvää arvoa ei Suomessa veroteta lainkaan, ellei varoja nosteta. Tästä lykäysmahdollisuudesta muodostuu huomattava veroetu suhteessa niihin, jotka omistavat sijoituksensa suoraan ja maksavat osinkotulosta ja myyntivoitoista normaalia pääomaveroa.

Valtiolle vakuutuskuoret aiheuttavat merkittäviä veromenetyksiä. Niitä käytetään myös yleisesti verosuunnittelussa, muun muassa perintötilanteissa. Joissain tapauksissa arvonnousu voi jäädä kokonaan verottamatta. Esimerkiksi jotkut ulkomaalaiset sekä kirjansa ulkomaille verosyistä (tilapäisestäikin) siirtävät suomalaiset eivät aina maksa omistustulosaan lainkaan veroa Suomeen.⁵

Monessa muussa maassa vastaavaa etua ei ole. Vasemmistoliitto katsoo, että Suomessa kapitalisaatiosopimusten ja muiden sijoitussidonnaisten vakuutus tuotteiden tuottoja tulisi verottaa vuosittain kuten suoran sijoittamisen tapauksessa tehtäisiin.⁶

Mikäli tämä ei ole poliittisesti mahdollista lyhyellä tähtämällä, tulisi siirtymäkaudella ottaa välittömästi käyttöön Ruotsin malli, jossa peritään vuosikohtaista kiinteää ja sijoitusten arvoon perustuvaa 0,45 prosentin veroa. Koska järjestelyiden piirissä on kymmenien miljardien sijoitusvarallisuus, tuottaisi hyvin pieni vero huomattavan verokertymän. (Ruotsin malli Suomeen siirrettyinä tuottaisi arviolta 150–200 miljoonaa euroa.)

Uudenlaista osakesäästötiliä ei tulisi ottaa lainkaan

3 VM (2017). [Yritysverotuksen asiantuntijaryhmän raportti](#). Raportin mukaan ”(K)annustin muuntaa palkkatuloja osingoiksi on voimakkaimmillaan suurilla tulotasoilla ja suuren nettovarallisuuden yhtiöissä. Palkan ylimmän rajaveroasteen ja listamattoman yhtiön ja yrittäjähuojennetun osingon yhteensasketun rajaveroasteen välinen ero nykyjärjestelmässä on yli 30 prosenttia.”

4 Huojennetun osingon normaalituottoraja olisi myös mahdollista sitoa valtionlainan korkoon, jolloin se muuttuisi ”riskittömän” tuoton mukaan.

5 Oma asiansa ovat ulkomaiset sijoitusvakuutukset ja vastaavat tuotteet, joista Suomen verottajan on usein vaikea saada tietoa.

6 Veromenetyksistä ei ole olemassa tarkkoja arvioita. Esimerkiksi sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa arvioidaan olevan varallisuutta yli 40 miljardia euroa. Tästä voi arvioida veromenetyksen mittakaavan olevan jopa satoja miljoonia euroa.

käyttöön. Hallituksen varovaisen arvion mukaan siitä aiheutuisi 160 miljoonan euron veromenetykset vuosittain. Tästä vajaa 60 miljoonaa koskisi ulkomaille maksettavia osinkoja. Mikäli seuraava hallitus ei kumoa osakesäästötilipäätöstä, tulisi siihen soveltaa edellä mainittua verotusperiaatetta.⁷

Arvonnousuvero

Maastapoistumis- tai arvonnousuverolla voitaisiin hillitä sellaista verovälttelyä, jossa edunsaaja siirtää kirjansa ulkomaille välttääkseen Suomen veroja. Ongelma koskee etenkin sijoitussäästötilien ja vakuutuskuorien kaltaisten järjestelyiden nostoja, mutta myös yleisemmin tapauksiin, joissa motiivina (tilapäiselle) ulkomaille siirtymiselle on esimerkiksi Suomen luovutusvoittoveron välttely osakauppojen yhteydessä tai perintö- tai lahjaveron välttely. Vero perittäisiin, kun arvonnousu realisoidaan, ei siis silloin kuin henkilö lähtee maasta.

Arvonnousuveroa on ehdottanut muun muassa verohallinto.⁸ Vastaavan kaltainen järjestely on olemassa esimerkiksi Yhdysvalloissa, Norjassa ja Ranskassa. Arvonnousu tukisi muita verovälttelyn suitsimiseksi tehtäviä toimenpiteitä ja lisäisi Suomen verotuloja.

Perintö- ja lahjaverotus

Perintövero on monessa mielessä ”hyvä” vero. Se on progressiivinen eli varallisuusvero tasaava eikä sillä ole huomattavia haittavaikutuksia. Tällä hetkellä alle 20 000 euron perinnöt ovat kokonaan verovapaita. Puolison kohdalla verottoman perintöosuuden raja on 110 000 euroa ja alaikäisten rintaperillisten kohdalla 80 000 euroa.

Kasvavien varallisuusverojen aikana suurten perintöjen ja lahjojen verotusta olisi mielestämme syytä kiristää. Tämä tarkoittaisi myös sukupolvenvaihdoshuojennusten rajoittamista. Sukupolvenvaihdosten tukeminen on sinänsä perusteltua, mutta huojennusten nykytaso ei ole kohtuullinen tai oikeudenmukainen: esimerkiksi vuonna 2015 maatilojen sukupolvenvaihdoksissa todellinen veroprosentti oli keskimäärin 1,6 prosenttia ja muiden yritysten kohdalla

3,5 prosenttia.

Sipilän hallituskaudella perintö- ja lahjaverotusta on kevennetty entisestään. Vuoden 2017 alusta perintövero aleni 6–10 prosenttia ja lahjavero 12–14 prosenttia. Pelkäämään vuoden 2016 veroasteikon palauttaminen lisäisi verotuloja noin 60 miljoonalla. Tilanteissa, joissa perintöveron maksaminen aiheuttaa kohtuuttomia ongelmia, esimerkiksi kun perinnönsaaja ei saa perimäänsä kiinteistöä haltuunsa, tulee maksuaikaa voida pidentää.

Metsälahjavähennys

Sipilän hallitus ajoi vuoden 2017 budjetin yhteydessä läpi verotuksen metsälahjavähennyksen. Vähennysoikeutta ei ole rajattu lahjan antajan lähiomaisiin.

Varakkaita metsänomistajia suosivalle ja verojärjestelmää monimutkaistavalle verotuelle ei ole hyviä taloudellisia tai oikeudenmukaisuusperusteita. Valtaosa metsänomistajista ei hyödy siitä lainkaan. Sen poistaminen lisäisi verotuloja arviolta 13 miljoonalla eurolla.

Yleinen varallisuusvero

Yleinen varallisuusvero hillitsisi omaisuusverojen kasvua, keventäisi painetta muiden verojen korotuksiin ja antaisi tarpeellista tietoa suomalaisten varallisuudesta ja varallisuusveroista.

Varallisuusveron tulisi koskea kaikkea sellaista omaisuutta, jota ei tällä hetkellä veroteta. Veropohjaltaan laaja ja tiivis varallisuusvero tuottaisi huomattavan verokertymän jo hyvin pienellä veroprosentilla.⁹ Suomen vuonna 2006 poistetun varallisuusveron ongelma oli, että sen pohja oli suppea ja vero oli helppo välttää.

Yritysverotus

Vasemmistoliiton mallissa yritysveropohjaa tiivistetään ja mahdollisuuksia vältellä veroja esimerkiksi keinoitekoisten velka- ja korkojärjestelyiden, pöytälaatikkoyhtiöiden ja veroparatiisirakenteiden avulla rajoitetaan.

Edistämme EU:n yhteisen ja yhdistetyn yritysveropohjan käyttöönottoa sekä kattavaa julkista, maakohtaista

7 Osakesäästötilien, kapitalisaatiosopimusten ja muiden sijoitussidonnaiset vakuutuskuorien veromenetyksiä ja niihin liittyviä parannustoimenpiteitä käsitellään kattavasti esimerkiksi sdp:n, vasemmistoliiton ja vihreiden valtiovarainvaliokunnassa 5.3.2019 jättämässä [mietintövastalauseessa](#). Hallituksen esitys paransi sijoitussidonnaisten vakuutuslaitosten verotusta, mutta ei puuttunut perustaviin ongelmiin.

8 Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö ehdotti arvonnousuveroa vuonna 2015 eduskunnan tarkastusvaliokunnalle tekemässään [raportissa](#). Tällöin verottaja puhui ”jäähvyäisverosta”, johon liittyi myös ajatus veropakoa ehkäisevästä vakuudesta, joka pitäisi antaa muuton yhteydessä. VM:n elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmä suositti vuonna 2013 maastapoistumisveron pohtimista. Myös VM:n eri sijoitusmuotojen verokohtelua pohtinut asiantuntijaryhmä peräänkuulutti vuonna 2018 julkaistussa [raportissaan](#) lisäselvityksiä maastamuuttotilanteisiin liittyvien veropohjan aukkojen tukkimiseksi.

9 Esimerkiksi SAK on laskenut, että 0,1 prosentin varallisuusvero 100 000 euroa ylittävältä rahoitusvarallisuudesta, yritysvarallisuudesta, metsistä ja pelloista tuottaisi noin 100 miljoonaa euroa vuodessa. Ks. <https://www.sak.fi/ajankohtaista/blogi/varallisuusverojen-kimppuun-verolla-sak-esittaa-yleista-varallisuusveroa>

veroraportointia. Yhteinen ja yhdistetty veropohja hillitsi tehokkaasti EU:n sisällä tapahtuvaa verovälttelyä ja -kilpailua. EU:ssa tulisi sopia myös yritysveroprosentin vähimmäistasosta.

Korkovähennysoikeuden rajaaminen

Monikansallisten yritykset ovat hyödyntäneet korkojen laajaa vähennyskelpoisuutta aggressiivisen verosuunnitelun työkaluna vuosikymmeniä. Suomessa ongelmaan herättiin jälkijunassa, mutta vuonna 2012 korkovähennysoikeutta vihdoin rajattiin, joskin riittämättömästi. Tuolloin vuosittaiset veromenetykset arvioitiin sadoiksi miljooniksi euroiksi.

Sipilän hallitus rajoitti konsernilainojen korkovähennysoikeutta edelleen vuoden 2019 alusta EU-direktiivin pakottamana. Lakiin jätettiin kuitenkin merkittäviä verovälttelyn mahdollistavia porsaanreikiä, joista keskeisin on niin sanottu tasevapautus. Nämä aukot tukkimalla verotulot kasvaisivat vuosittain huomattavasti. Valtiovarainministeriö on esittänyt arvion 140 miljoonan euron lisätuloista.¹⁰

Ulkomaisten yhteisöjen saamat osingot

Yleishyödylliset yhteisöt ja niihin verotuksellisesti rinnastettavat instituutiosijoittajat, rahastot ja esimerkiksi vakuutuskuoria hallinnoivat yhtiöt on vapautettu osinkoverosta.

Kyse on julkistalouden kannalta merkittävästä summasta. On arvioitu, että pörssi-yhtiöt maksaisivat osinkoja vuonna 2019 ennätyselliset 13 miljardia euroa. Valtaosa näistä on verovapaita.

Huomattava osa verovapaita osingoista menee ulkomaille. Esimerkiksi Helsingin pörssiin listattujen yritysten osakkeista ulkomaalaiset omistavat noin 40 prosenttia.¹¹ Vuonna 2016 ulkomaiset yhteisöt saivat Suomesta osinkoja lähes 11 miljardia, kun huomioidaan myös listaamattomat yhtiöt. Näistä ne maksoivat lähdeveroa keskimäärin 2,3 prosenttia, mutta veronpalautusten vuoksi todellinen veroaste on tätä pienempi.

Suomen veropohjaa voisi tiivistää asettamalla pienen lähdeveron nyt osinkoveroista vapautettujen yhteisöiden osingoille. Valtaosan tästä maksaisivat ulkomaiset sijoitus- ja eläkerahastot. Esimerkiksi viiden prosentin lähdeveron on arvioitu tuottavan 250-400 miljoonaa euroa vuodessa.¹²

Syrjimättömyysperiaatteen vuoksi vero koskisi kuitenkin myös kotimaisia eläkerahastoja sekä yleishyödyllisiä yhteisöjä ja säätiöitä. On arvioitu, että eläkerahastojen tapauksessa viiden prosentin lähdevero merkitsisi noin 40 miljoonaa ja säätiöiden ja yhdistysten kohdalla 10 miljoonaa euroa vuodessa. Veropohjan tiivistämisestä ja ulkomaisten osinkojen verollepanosta saatava hyöty on kuitenkin niin huomattava, että se mahdollistaisi esimerkiksi kansalaisjärjestöjen sekä taiteen ja tieteen julkisten tukien kasvattamisen.¹³

HARMAA TALOUS KURIIN

Pakollisen veronumeron laajentaminen

Rakennusalaalta tehtyjen harmaan talouden vastaisten toimenpiteiden on arvioitu lisänneen verotuloja yli 100 miljoonalla eurolla vuodessa. Keskeisin uudistus oli pakollisen yksilöllisen veronumeron käyttöönotto vuonna 2012: työntekijän on nykyään oltava verottajan kirjoissa ennen työnteon alkua.

Mielestämme pakollisen veronumeron käyttö tulisi laajentaa rakennusalaalta vaihteittain majoitus- ja ravitsemusosalalle, siivousosalalle, kiinteistöpalvelualalle, telakateollisuuteen, teknologiateollisuuteen ja muille ”riskialoille”.

Tyyppihyväksytyt kassakoneet käyttöön

Niin sanottu fiskaalinen online-kassajärjestelmä tarkoittaa, että verottaja saa tyyppihyväksytyltä kassakoneelta tiedon myyntitapahtumista välittömästi, jolloin myynnin salaaminen tai vääristäminen vaikeutuu.

Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö on arvioinut, että fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönotto lisäisi verotuloja 120-140 miljoonalla eurolla vuodessa. Se koskisi noin 170 000 kuluttajamyyntiä harjoittavaa yritystä ja mahdollistaisi taloushallinnon digitalisoinnin, jonka kustannussäästöiksi ja hyödyiksi yrityksille on arvioitu 800 miljoonaa euroa. Fiskaalinen kassajärjestelmä auttaisi myös osaltaan kasvavan alustatalouden ja verkkokaupan verotuksessa.¹⁴

10 Suomen korkovähennysrajoituksen puutteita ja ongelmien ratkaisuja käsitellään kattavasti sdp:n, vasemmistoliiton ja vihreiden marraskuussa 2018 valtiovarainvaliokunnassa jättämässä [vastalauseessa](#) hallituksen esitykseen.

11 Vuoden 2018 lopussa ulkomaalaisomistus oli yhteensä 39,7 prosenttia. Ks. <https://www.euroclear.com/finland/en/statistics/foreign-ownership-in-Finnish-companies.html>

12 EVA arvioi raportissaan Yhteisöveron uusi diili (2017) tuoton 250 miljoonaksi. Suurempia arvioita on esittänyt muun muassa Sdp. On huomattava, että EU:n nykyisen emoyhtiödirektiivin ja joidenkin Suomen kahdenvälisen verosopimusten nojalla jotkut ulkomaiset yhteisöt jäisivät lähdeveron soveltamisalan ulkopuolelle.

13 Osinkoverosta vapautettujen yhteisöiden lähdeveroa ovat esittäneet muun muassa EVA, SAK ja SDP.

14 Verohallinto, harmaan talouden selvitysyksikkö (2018). [Yli 100 miljoonan verotuotto online-kassajärjestelmillä – soveltuvuutta Suomeen selvitetty.](#)

Tämä uudistus on toteutettava ensi hallituskaudella. Sen vaikuttavuutta voitaisiin tehostaa säätämällä samalla kuitinantamisvelvollisuudesta.¹⁵

Muita toimia talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjumiseksi

Harmaan talouden ja siihen liittyvän veronkierron mahdollisuuksia voidaan edellä mainittujen lisäksi rajoittaa myös monin muin toimenpitein. Vasemmistoliitto kannattaa esimerkiksi seuraavia uudistuksia:

Tilaajavastuun laajentaminen siten, että tilaaja olisi viime kädessä vastuussa myös alihankkijoidensa verojen ja sosiaalivakuutusmaksujen oikeellisuudesta.

Yritysten keskeisten velvoitteidensa hoitoa tai hoitamattomuutta koskevan **yleisöjulkisuuden parantaminen**. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi yritystietojärjestelmän kautta niin, että yhdellä silmäyksellä uka tahansa voisi tarkistaa, onko yrityksen veronmaksussa ja työnantajavelvoitteissa havaittu puutteita.

Peitellyn osingon säätäminen kokonaan verolliseksi ansiotuloksi lisäisi verotuksen oikeudenmukaisuutta, lisäisi jonkin verran verotuloja ja viestisi, ettei peitelty osingonjako ole yhteiskunnallisesti hyväksyttävää. Peitellyillä osingoilla tarkoitetaan järjestelyitä, joissa yhtiö antaa osakkaalle rahanarvoisen edun esimerkiksi ylihyvityksillä tai alihinnoittelemalla, koska näin voidaan välttää veroja. Monesti kyse on veronkierrosta, joka ei pienimuotoisuutensa vuoksi päädy rikostutkintaan. Nykyisellään peitetyistä osingoista katsotaan tyypillisesti verovapaaksi 25 prosenttia.

YMPÄRISTÖVEROT

Kaivosvero

Metallimalmeja ja sivukiveä louhitaan Suomessa enemmän kuin koskaan, ja tuotettujen metallien määrä on korkeimmillaan sitten 1980-luvun. Toimialan näkymät ovat hyvät, kaivosyritysten liikevaihdon odotetaan kasvavan, ja Suomea pidetään erittäin houkuttelevana paikkana kaivosteollisuudelle.

Kaivannaiset ovat Suomen kansallisomaisuutta, mutta valitettavasti tämä omaisuus annetaan usein ulkomaisille suuryhtiöille lähes ilmaiseksi. Suomessa olisi perusteltua

ottaa käyttöön myös uudenlainen kaivosvero, jonka määrä perustuisi louhittujen malmien arvoon. Vastaava vero on käytössä monissa muissa maissa, ja sen avulla voitaisiin varmistaa, että myös ympäröivä yhteiskunta saa osansa kansallisomaisuuden arvosta – varsinkin, kun valtio joutuu viime kädessä kantamaan vastuun mahdollisista ympäristövahingoista.

Esimerkiksi maltillinen metallimalmien 2 prosentin rojaltilivero olisi vuonna 2015 tuottanut noin 31 miljoonaa euroa. Sittenkin malmimäärät ovat kasvaneet.

Lentovero

Lentoliikenne kasvaa nopeasti, ja samalla kasvavat sen päästöt – nopeammin kuin minkään muun liikenteen osaluheen. Saastuttaja maksaa –periaate toteutuu lentämisen kohdalla erityisen huonosti. Lentoliikenne on vapautettu kansainvälisesti polttoaineverosta, ja EU:n päästökaupan vaikutus lentämiseen on pieni. Lentorahti on halpaa, ja lentäminen on usein edullisin matkustusmuoto. Tilanne on ympäristön kannalta kestävä.

Suomen tulee edistää lentoliikenteen ympäristökuormituksen pienentämistä ja päästöjen hinnoittelun kiristämistä kansainvälisesti ja EU:n piirissä. Samalla meidän on ryhdyttävä toimiin kansallisesti. Kotimaan lentoja voidaan vähentää panostamalla nopeisiin, sujuviin ja matkustajille kohtuuhintaisiin raideyhteyksiin. Meidän tulee myös vauhdittaa puhtaampien lentopolttoaineiden kehittämistyötä.

Lentämisen kasvun taittamista ja saastuttamisen kompensoimista voidaan edistää myös kansallisella lentoverolla, jollaisia onkin käytössä useissa Euroopan maissa. Ruotsin malli tuottaisi Suomeen siirrettynä 90 miljoonaa, Saksan malli 110 miljoonaa ja Iso-Britannian malli 200 miljoonaa euroa vuodessa ilman käyttäytymisvaikutuksia.

YMPÄRISTÖLLE HAITALLISET TUET

Suomessa maksetaan yrityksille vuosittain suoria tukia noin 1,3 miljardia euroa ja verotukia 3 miljardia euroa. Monet tuet ovat tarpeellisia, mutta osasta on vaikea löytää ympäristöllisiä, taloudellisia tai yhteiskunnallisia perusteita.¹⁶

Seuraavan hallituksen on tehtävä yritystukiremontti, joka vauhdittaa välttämätöntä ekologista rakennemuutosta

15 Nykyisen oikeustulkinnan mukaan kuittia ei ole pakko antaa, jos asiakkaalta on kysytty kuittitarpeesta suullisesti. Suullisen keskustelun todentaminen on kuitenkin mahdotonta viranomaisvalvonnassa.

16 Arvioita erilaisten yritys- ja verotukien suuruudesta käsitellään esimerkiksi valtion talousarvioiden yhteydessä. Hyödyllisiä lähteitä ovat myös [valtiovarainministeriön listaus vuosien 2017–2019 verotuista](#) sekä työ- ja elinkeinoministeriön [Virkamiesselvitys yritystuista ja niiden vaikutuksista \(2017\)](#).

ja elinkeinojen kestävää uusiutumista. Vasemmistoliitto katsoo, että ympäristölle haitallisia tukia on karsittava vähintään 500 miljoonalla eurolla, mielellään enemmän. Vastaavasti tukia esimerkiksi energiatehokkuuden parantamiseen ja puhtaan energian käyttöönottoon tulee lisätä.

Tämä tarkoittaa muun muassa seuraavia uudistuksia:

- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimisesta teollisuudelle luovutaan
- Teollisuuden ja maatalouden energiaveron palautuksista luovutaan asteittain
- Siirretään kaivokset ylempään sähköverokantaan
- Kiristetään turpeen verotusta
- Nostetaan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon kivihiiilen verotusta, ja vauhditetaan kivihiilestä luopumista

Pidemmän tähtäimen tavoitteeksi on otettava fossiilienergian tukien lopettaminen kokonaan.

UUDISTUSTEN ARVIOITUJA TULOVAIKUTUKSIA:

Luvut miljoonia euroja vuodessa.

- Pääomatuloasteikon progression kasvattaminen +100
- Listaamattomien yhtiöiden osinkohuojennusten rajoittaminen +350
- Yrittäjävähennyksen poisto +130
- Kotitalousvähennyksen ehtojen palautus 2016 mukaisiksi + 30
- Yksityisen eläkevakuutuksen verotuen poisto +85
- Sijoitusrahastojen, sijoitusvakuutusten ja muiden kuorijärjestelyiden veropohjan tiivistäminen +200
- Perintö- ja lahjaveron kohtuullistaminen (sis. sukupolvihuojennus) +150
- Metsälahjavähennyksestä luopuminen +15
- Varallisuusveron käyttöönotto +100
- Konsernilainojen korkovähennysoikeuden rajoittaminen +140
- Osinkoverosta vapautettujen yhteisöjen lähdevero +250
- Pakollisen veronumeron käytön laajentaminen +50
- Fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönotto +130
- Kaivostoiminnan rojaltilvero +50
- Lentovero +100
- Ympäristölle haitallisten tukien karsiminen +500

Näiden ja muiden edellä mainittujen toiminnan laskennallinen yhteisvaikutus olisi pyöreästi 2,5 miljardia euroa nykytasossa. Luku on suuntaa-antava.

Siinä, missä joidenkin uudistusten vaikutuksia käyttäytymiseen ja verokertymään ja pystytään arvioimaan suhteellisen luotettavasti etukäteen, ei toisten kohdalla ole saatavilla edes kunnollisia tietoja veropohjasta, ja käyttäytymisvaikutuksiakin on ennakoitava hyvin karkeasti.

Esitetyt suuntaa-antavat toimenpidekohtaiset arviot eivät pääsääntöisesti huomio myöskään muista saman aikaisista reformeista aiheutuvia käyttäytymisvaikutuksia.